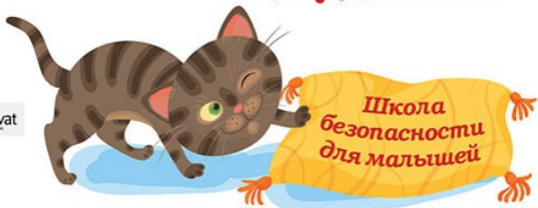

Сказки для ребёнка
про Косю-домовёнка

Ольга Пилипенко

Анотація

Домовичок Кося обожнює бешкетувати, тому часто потрапляє в небезпечні ситуації, але завжди знаходить вихід, а разом складає правила безпечної поведінки для дітей.

ISBN 978-617-690-712-1

© О. І. Курдюмова, ілюстрації, 2016

© ТОВ «Видавництво “Віват”», 2016

Ольга Пилипенко

**БАЙКИ ДІТОЧКАМ ПРО
КОСЬКА-ДОМОВИЧКА. ШКОЛА
БЕЗПЕКИ ДЛЯ МАЛЮКІВ**

Любі татусі, мамусі, бабуні й дідуні!

Напевне, ви вже відчули, який допитливий ваш малюк! Аби пізнати навколишній світ, йому необхідно все мацати, нюхати і куштувати. І він не вгамується, доки не випробує незнайоме «явище» на собі. За ним так важко встежити! А ще складніше — пояснити, чому не можна робити те чи те, і закликати до послуху.

От ми й вирішили трішечки вам допомогти! Спробуймо запропонувати малюкові гірку пігулку «не можна», вмочивши її в солодкий сироп казки. Адже діткам простіше щось осягнути, коли оте «щось» яскраво виглядає і чітко постає в уяві.

Отже, садвіть дитинку поруч себе і розпочинайте читати цю книжку разом із нею! Вочевидь, вам буде цікаво обговорювати вчинки героїв, робити висновки і ділитися враженнями.

Вітаємо тебе, друже!

Зізнайся, батьки неодноразово повторюють тобі: «Не можна, не бери, не чіпай!..» А ти ніяк не второпаш: ну ЧОМУ ту штуку не можна помацати? ЧОМУ ходити туди заборонено?!

А хочеш, ми тебе де з ким познайомимо? Поглянь-но — це маленький домовичок Кося. Не бійся, він анітрішечки не страшний, ба навіть добрий та милий. І звісно ж, неймовірно допитливий — точно як ти! Йому меду не давай, лише дозволь побачити й випробувати що-небудь новеньке. Ми впевнені: спілкуючись із ним, ти ніколи не засумуєш! Тільки уважно слухай Косині історії та накручуй на вуса, аби не повторити його помилок. Нашому героєві цього зовсім не хотілось би!

Будьмо знайомі – Кося!

Загалом, за документами він Бабайко. Назвали його так, бо всіх домовичків заведено іменувати Бабайками. Та коли наш домовичок навчився ходити, всі помітили, що ноги він ставить косо, і це виглядало страшенно кумедно. А згодом виявилось: варто маляті здивуватися, обуритися чи викинути коника, як його очі збігаються до носа. Тому-то батьки й вирішили, що ім'я Кося пасуватиме йому значно більше.

Живе Кося з татом і мамою — домовиками Хомою та Химкою — в затишній сільській хаті. Дах у неї з черепиці, стіни — з цегли, а віконниці — з дерева. Іще й долівка рипить, і двері співають... Тому Кося обожнює цю хатину!

Однак родина його живе не в самому будинку, а в літній кухні, розташованій на подвір'ї. Там домовикам зручніше — адже вони звикли спати всередині печі, що топиться дровами, а така піч є лише в кухні. Та й окрім неї там повнісінько усіляких дивовиж! На долівці й на лавах громадяться плетені кошики і череп'яні глечики; стелю прикрашають мотузки зі жмутками духмяних квітів, а стіну — картина з ведмедиками. Кося дуже любить її розглядати... І уявляти, що ведмедики ось-ось простягнуть до нього лапи й запросять до гри у свій ліс.

Отже, Кося — звичайнісінький домовичок. Його розкуйовджене волосся стирчить навсідч на кшталт

строкатих голочок. Незгірше стирчать великі вуха, потрібні для підслуховування розмов господарів. І довгенький носик, якого просто неможливо не пхати до хазяйського проса! А величезні очиська — одне блакитне, інше каре — поглядають зачудовано і приязно. Хоча коли домовичок зводить їх до носа, здається, буцімто він дражниться.

Щодня Косині батьки, як усі дорослі, ходять на роботу: прибирають хазяйську (тобто Велику) і ще сусідні хатини, покинуті домовиками, й отримують за це смачний обід. Адже домовики не звикли байдикувати з ранку до ночі, лежачи на печі! До того ж їм просто до вподоби, коли навкруги чисто.

Тому вдень Кося дає собі лад самотужки. Зокрема, вирушає до Великої Хатини — бо там гратися набагато цікавіше, ніж у літній кухні!

Отож одного дня, коли й господарі, й батьки пішли на роботу, Кося вкотре подався до Великої Хати...

Несподівані гості

*Байка про те, як Кося стрітив химерних створінь і
вперше перепудився — до гикавки, та ще й кілька разів
поспіль*

Доти Кося бешкетував обережно. Гойдався на дверях, підспівуючи їхньому скрипінню. Кружляв на люстрі. Видирався на фіранки і майстрував із них гамак... Одначе того разу все пішло шкереберть! Тільки-но домовичок зачепився за фіранку, та затріщала і скинула його долі!

— У-у-у-у-у! — заквилив Кося, немов ображений привид.

Виявляється, він став заважкий для фіранок. А отже, слід було негайно вигадувати інші витівки!

Домовичок помізкував — і гулькнув під диван. Щоб у халабуду погратися. Проте халабуда виявилася темною й тісною. Тому Косі враз стало сумно й нудно, і він подався до шафи.

«Цікаво, що там ховають господарі? — міркував собі домовичок, малюючи в уяві реактивні вініки та швабри з автокеруванням. — Може, з тим начинням вийде погратися?..»

Плекаючи цю мрію, він підстрибнув і схопився за ручку. Вона опустилась, але дверцята не відчинилися. Кося потягнув дужче, ба навіть ногами в шафу вперся, одначе капосні дверцята не піддалися.

— От лихо! — розлютився він, аж тут помітив під ручкою ключик.

Ляснувши себе по чолу долонькою, Кося обернув ключика — і дверцята слухняно розчахнулися. Він опинився у шафі... Та, на жаль, ані віників, ані швабр там не виявилось. Зате всередині шафи смачно пахло, а полички угиналися від ваги різноманітних барвистих пляшечок.

Домовичок потягнув носом і відчув пахощі вишень та абрикосів. Вони долинали від череватої пляшечки з помаранчевою водичкою, тож Кося вирішив: «Напевне, це узвар. От зараз покуштую!»

Схопивши пляшечку, він відкрутив кришку і заповзвся витягати корок. Проте корок вперто сидів на місці. Спересердя малий угатив по ньому долонькою — аж тут... у його пичку порснув духмянний водограй.

— Тьху-у!!! — облизавши уста, скривився домовичок. — Воно гірке! І пече! А-а-а-ачхи!!! Пчих! Кахи, кахи, кахи!..

Чхаючи й кахикаючи, Кося скотився з полиці додола. І знову чхнув від усієї душі, аж пил здійнявся з-попід шафи. Кося був певен, що він розвіється, як будь-який пил. Проте порохнява здійнялася вище, випустила ноги й руки, покрутила довбешкою — і зареготала!

— Гей-гей! Дякую, що визволив мене з-попід шафи!

— Я.. Я нікого не визволяв... — пробелькотів домовичок.

— Як так — не визволяв? — здивувалася хмара. — Ти ж

пробрався у замкнену шафу, ге? І відкоркував чужу пляшечку з невідомим зіллям, еге ж? А що це означає? Що ти навмисне мене потурбував!

— Та я ж гадав, там смачний узвар! Іди геть!!!

— Куди?! — розвела руками хмара. — Я ж Пороховик! Я вже сто років тут живу! Але ти можеш наздогнати мене й перемогти. — Із цими словами Пороховик гайнув ген попід стелю і закружляв кімнатою.

— Ге-е-еть! Стер-р-режися! — войовничо вигукнув домовичок, вимахуючи ганчіркою, що трапилася під злу руку.

Пороховик зареготав іще гучніше й заповзвся кепкувати з Косі. Підлетів якнайближче, покрутився — а тоді вислизнув із-перед його носа.

Розпалений, Кося гайнув за капосником навздогін. Стрибнув на диван, із дивана перескочив на стіл, зі стола — на шафу, а звідти знову на стіл... І тут трапилася халепа! Виявляється, на столі стояла ваза. Проте Кося так захопився, що не помітив її й зачепив мимохідь. І далі помчав. А ваза впала на долівку й розлетілася на друзки...

— Ет... — у відчаї пробурмотів домовичок. — Мені гаплик! Треба чимшвидше впоратися з Пороховиком і хутенько все прибрати!

Він знову замахнувся на хмарину, що вихилялася понад ним. Та Пороховикові було байдуже. Покружлявши коло люстри, він знагла шугнув додолу. Назирці за ним стрибнув і Кося — аж раптом...

— Мітла б тебе вхопила! — болісно скривився

домовичок і застрибав на одній ніжці.

У його п'ятку щось устромилося! Тож Кося поквапився витягти оте щось — і побачив у пучках черепок від вази. Тоді він мерщій поплескав у долоньки, і невдовзі до кімнати на совку в'їхав віник. Ляснувши малого по дупці, віник заходився згрібати розкидані друзки.

— Слід було відразу мене гукати, а не мітлу, — буркотів він. — Коли вже розтрощив, то завдай собі клопоту прибрати! А взагалі, гасаючи, тримай очі розплющеними! А ліпше не гасай...

Не припиняючи бубоніти, віник виштовхав совок із кімнати.

Кося замислився. «Гм... Як же вколошкати Пороховика?..» Той-таки час із кутка на нього зиркнула дивна штука, схожа на велетенське яйце, та ще й із хоботом, як у слона...

— Порохотяг! — зрадів домовичок. — Він допоможе!

Кося обійшов порохотяг і завмер. Він гадки не мав, як упоратися з химерним «звіром». Єдине, що спало йому на думку, — усістися верхи, мов на коняку, і схопитися за хобот...

Злапавши кінчик шланга і притиснувши його до грудей, домовичок поліз на сіру «спину». Та варто було йому видряпатись, як під ним щось клацнуло. Тієї самої миті порохотяг ревнув, наче скажений бегемот, і став засмоктувати домовичка хоботом! Кося спробував віджбурнути шланг, але той потягнув дужче, зірвавши

вершника з його місця.

Нездоланна сила протягнула домовичка крізь увесь хобот, а тоді порохотяг здригнувся, видавши огидне «кум». Кося впав носом у м'який, сірий пил. Йому знову закортіло розічхатися, проте чудовисько роззявило пащеку й вивергнуло його назовні.

Тихенько скімлячи, домовичок підвівся. Почав обтрушуватись... І став як стій із роззявленим ротом. Замість порохотяга перед ним височів слон! Сірий, із хоботом та хвостом. Хіба менший за решту слонів.

— Т-ти х-хто? С-слоненя? — затинаючись, запитав Кося.

— У-у-у... — засурмив звір, випростуючи хобота. — Припустімо. Та вже певно не коняка, тож не треба мене сідлати!

І обійматися з моїм хоботом також не раджу. Мені довелося ковтнути тебе, а я домовиками не харчуюся. Єдина моя їжа — це пил, і саме на нього я полюю!

— Я ж бо хотів Пороховика спіймати... — почав виправдовуватися Кося. — Хотів, аби ти його вловив...

— Тоді слід узяти мій хобот якнайвище, — повідомив «слон». — Затим скерувати на ціль. А вже потім натиснути кнопку на моїй спині. Пальцем, а не дупою! Зрозуміло?

— Еге ж, — кивнув домовичок, з осторогою торкаючись того місця, де м'який хобот з'єднувався з твердою трубкою.

— Та обличчя, — пхинькнув звір. — Зараз я покажу, як працюють професіонали!

Ревнувши, «слон» націлив хобота на люстру, де влаштувався Пороховик. Той відчув халепу і спробував ушитися, та було запізно. Звір спритно втягнув його в себе і проковтнув. А тоді згорнув хобота бубликом, припинив сурмити і завмер, перетворившись на порохотяг.

— Д-д-дякую... — пролопотів домовичок, витираючи чоло.

Аж раптом його живіт завуркотів від голоду!

— Гадаю, час пообідати! — пробурмотів Кося, виходячи з кімнати й прямуючи до кухні.

І тут у двері постукали.

— Ур-ра! Татко! Мамуня! — зрадів домовичок і майнув відчиняти.

Він так скучив за батьками, що навіть не спитав, хто там. Хоча вони ніколи не стукали, бо вміли проходити крізь двері...

Доки малий клопотався із замком, по той бік тупцяли, сопли та бурмотіли. Подеколи у цьому бурмотінні вирізнялося моторошне «Ко-ос-ся-а...»

Зрештою двері рипнули і розчахнулися. Та поза ними не було нікого — окрім глупого мороку. «Далебі, вже вечір, — припустив домовичок. — Але де ж тато з мамою?»

— Ге-гей, хто тут? — тихенько запитав він і в той же час... гепнувся, збитий із ніг дужим подувом вітру.

Слідом за вітром до хати впливла розмита біла постать із неоковирною довбешкою і чорними-пречорними баньками.

— Зли-и-идні... Ли-и-ихо... Жа-а-ах... — прошелестіла постать, і в її очах спалахнули вогники.

«Та це ж Мара! — здогадався домовичок, відповзаючи якнайдалі. — Її не можна впускати, бо горе буде! Йой, що ж я накоїв?!»

Тим часом Мара здійняла кістляві ручиська з довжелезними пальцями і посунула на нього. Домовичок спробував був скочити на ноги, проте коліна в нього так тремтіли, що він знову гепнувся. «Як бути?» — метикував Кося, ледь-ледь підводячись і відступаючи.

Аж тут його осяяло: Мари бояться світла! Потрібен ліхтарик!

Домовичок роззирнувся, однак ліхтарика ніде не виявив. Зате на підвіконні стояла каструля з киселем... Схопивши її, малий хлюпнув кисіль на долівку й завмер в очікуванні.

«Може, Мара послизнеться? — сподівався він. Одначе тут-таки усвідомив, що Мара — привид, а привидам на калюжі начхати.

Проте Мара в калюжу не вступила. Вона знагла зупинилася, її очиська згасли, а примарне тіло засмикалося з боку в бік. Отоді Кося захопився й дремував до комори по ліхтарик. Побачивши те, що шукав, він гайнув назад і спрямував жовтий промінь Марі в пику.

Та затулила очі руками й позадкувала.

— Ге-гей, злякалася! — зрадів домовичок і зробив крок уперед. Потім іще і ще...

Страхітлива гостя завилала і помчала геть. Кося

хутенько зачинив за нею двері й зітхнув із полегшенням. А тоді уп'явся очима в калюжу, розмірковуючи, як повернути кисіль до каструлі...

Цієї миті хтось лагідно скубнув його за чуприну. Домовичок озирнувся — і побачив батьків!

— Нарешті ви повернулися! — заусміхався він, але зразу ж спохмурнів. — Я тут... цеє... Тут була...

— Мара, — підказав тато. — Бачили ми, як вона мчала до своєї печери. Чудасія! Добряче ти її налякав!

— Але нащо ти впустив її? — запитала мама. — Ти ж бо знаєш: відчиняти двері нікому не можна! І завжди слід питати, хто там!

— Я гадав, то ви... — знітився Кося. — Я так налякався! До того ж кисіль розхлюпав... А ще... ще... я вазу розбив. Коли на Пороховика полював... — і він геть похнюпився.

— Щодо киселю, то з ним ми швиденько впораємося, — пообіцяв тато, а тоді взяв каструлю і одним рухом спрямував туди рідину, розплескану на долівці. — Адже ти не знічев'я розхлюпав, еге ж?

— А з вазою доведеться поклопотатися, — продовжила мама. — Вона впала, бо хтось полюбляє бешкетувати. Отже, хтось мусить усе виправити! Здогадався, хто? От і добре! Ми навчимо, як це зробити!

Кося кивнув, а тато простягнув йому грудочку глини і мовив:

— Зліпи маленьку вазочку, подібну до тієї, яку ти розтрощив.

Домовичок пом'яв глину, пом'яв, а тоді заповзявся

ліпити. Працював він довго, бо зліпити справжню вазочку — не кособоку пампушку з діркою, а саме вазочку — то неабияка штука! Та зрештою Кося впорався, і тоді татко наказав:

— А тепер постав її на стіл і уяви, як вона перетворюється на оту, велику вазу. Тільки уявляй гарненько! А затим дмухни.

Кося замружився, потому розплющив очі — і як уявив! Як дмухнув! Тієї самої миті на столі з'явилася розбита ваза. Одначе вона була цілісінькою!

Домашні правила домовичка

1. Не намагайся висіти на фіранках, а тим паче — гойдатися на них! Ти можеш упасти.

2. Не варто відчиняти те, що було замкнене на ключ, навіть якщо тобі страшенно цікаво.

3. У жодному разі не куштуй пігулки, мікстури та різноманітне духмяне зілля у вишуканих пляшечках! Та й узагалі, ліпше не бери до рук нічого подібного, особливо якщо воно ховається на верхній полиці чи під замком.

4. Будь украй обережним зі скляними речами та посудом! А якщо ненароком розіб'єш глечика, горщика, тарілку тощо — не торкайся черепків. Обережно змети їх, а ще краще — поклич задля цього батьків.

5. Не бався з електричними приладами: порохотягом, праскою, феном, міксером тощо!

• Не намагайся ввімкнути їх чи то розібрати.

• Не чіпай дроти, шнури, зубці електричних вилок та

розетки.

- Не намагайся видряпатися на порохотяг і не лізь руками всередину приладу.

- У жодному разі не прасуй одяг на собі й не торкайся нижньої частини праски. Праску можна брати лише за ручку!

6. Ніколи й нікому не відчиняй двері, не спитавши «Хто там?» Якщо у двері стукає (дзвонить) незнайомец, ввічливо скажи, що не зможеш відчинити, допоки додому не повернуться твої батьки.

Кухонний двобій

Байка про те, як звичайний сніданок закінчився великою бійкою та іншими неприємностями

Наступного ранку Кося знову вирушив до Великої Хатини. Він планував одразу зазирнути до Іншої Кухні (тієї, що вважалася зимовою) і добряче натовкти черевце. Мовляв, раптом його знову хтось проковтне, а він і попоїсти не встиг!

На жаль, опинившись у Іншій Кухні, нічого смачного Кося не виявив! На печі було порожньо, у столі ховався лише чистий посуд, а в кутку громадилося велике цебро з водою. І тільки над холодильником висіла чимала в'язка полум'яно-червоних, апетитних на вигляд стручків.

— Овва! — зачудовано видихнув Кося, облизуючись. — Яка смакота! Напевно, вони солоденькі й дуже соковиті. Покуштуймо!

Спритно видряпавшись на холодильник, домовичок схопив перший-ліпший стручок, сунув його до рота і розжував. Аж раптом...

— А-а-а-а! — залентував Кося, роззявивши рота й розмахуючи перед ним долоньками. — Питоньки, питоньки, питоньки!

Він виплюнув стручок і замахав руками ще запекліше, та все було дарма. Губи та язик у нього вмить набрякли, баньки наблизилися до носа впритул, а в череві (і то було

найгірше!) запалала правдива пожежа! Аби хоч якось остудитися, домовичок скотився з холодильника, розчохнувшись і поліз усередину. А там...

— Овва! — вдруге вигукнув він, негайно забувши про пожежу в животі. Навколо було стільки їжі! Сметанка, молочко, котлетки, голубці, вареники й повидло, немов просилися йому до рота! Кося втопив очі у смаколики — і прогавив, як дверцята холодильника зачинилися...

— Клац! — несподівано промовили дверцята.

— Йой! — схаменувся домовичок і озирнувся.

Опинившись у зачиненому холодильнику, він мав би запанікувати. Так учинив би будь-який домовичок, що поки не вмів ходити крізь двері. Проте Кося ще не змерз, а його живіт розкотисто буркотів, вимагаючи смачненького. Тож він спокійнісінько потягнувся до найбільшої котлетки... І тут його руку хтось перехопив! Хтось дуже-дуже холодний!

— Отак, попався! — заверещав пронизливий голосочок, і згори зістрибнула дівчинка. Вона була геть біла! Навіть сукенка і чобітки у неї були білосніжними. Так само як вуста і кумедні кіски, що стирчали врізнобіч. І лиш очиська променіли ясно-блакитним сяйвом.

— Т-ти х-хто т-така? — зіщулившись, запитав Кося.

— Хто я?! — здивовано вигнула брову дівчинка. — Я Зюзя! Я тут живу, граюся й охороняю оцю смакоту. Але мені тут нічого їсти не можна. І тобі не можна!

— Хто сказав? — закопилів губу домовичок. Де ж пак: якась там Зюзя вказуватиме йому, що можна, а чого не

можна. — Їстоньки хочу!

— Дзуськи! — тупнула ногою Зюзя і стисла Косину руку ще міцніше, а затим знагла заповзялася лоскотати домовичка і затято реготати. — Ги-ги-ги! Пограймося вкупі! Раптом їсти перехочеться?

— Н-н-не п-п-перехочеться... — пробуркотів Кося, здригаючись.

Тоді Зюзя дмухнула на нього, і домовичок почав припадати інеєм. Йому негайно закортіло поворушити руками, однак ті не слухалися. Ноги також примерзли до полиці. Шия затерпла, а на носі виросла довжелезна бурулька. Ба навіть зуби у Косі закрижаніли!

А вже наступної миті дівчисько штовхнуло його на дверцята, і він із грюкотом вивалився з холодильника. Дверцята знов глухо клацнули...

Домовичок полежав трішечки — допоки лід на ньому не почав репатися. Затим обережно поворушив ногами, руками, покрутив головою... А тоді всівся й зацокотів зубами — та так, що намерзла на носі бурулька із дзенькотом відвалилася!

— Д-д-д-д-д... Н-н-ніколи н-н-не полізу більше в холодильник... І казна-що їсти не стану... Н-н-навіть якщо в-в-воно смачне на вигляд!

Ледь-ледь звівшись на ноги, Кося струсив із себе залишки криги — і заходився стрибати. Та холод не відступав, і навіть шалені стрибки не могли здолати тремтіння.

Аж тут його погляд зупинився на газовій печі, і в

голові сяйнуло: «Слід розпалити її — й одразу потеплішає! От тільки де сірники? А, ось вони!»

Надибавши в куточку коробочку, домовичок витягнув звідти жмуток сірників і кресонув ними об темну бічну смужку. Тієї ж миті в його руках запалав яскравий вогник!

Кося скосив на нього втішені оченята — і розгублено закліпав... Він уявлення не мав, як увімкнути піч!

Тим часом вогник непомітно дістався його пучок.

— Ой! — скрикнув малий і дмухнув на сірники, аби загасити їх.

Проте сірники не загасилися. Натомість полум'я спалахнуло вище, кинулося вбік — і перетворилося на живу істоту!

Пустотливо перекинувшись, істота прибрала вигляд хлопчика — такого, як Кося, тільки вогненно-червоного. Усе його тіло — руки й ноги, тулуб і голова — складалось із жовтогарячих язичків полум'я. Вони безперервно рухалися, ніби хлоп'я просто не здатне було спокійно встояти на одному місці!

— Здор-ров! — бадьоро привітався гість. — Як тебе звати?

— Я — Кося, — знічено озвався домовичок. — Я... цеє... домовичок. Мої тато й мама опікуються цією хатиною. А ти хто?

— Я Пер-релесник! — Хлопчак метнувся попід стелю. — Я ширяю у хмарах, обертаюся на повітряних каруселях, стрибаю поміж деревами у лісі, відпочиваю на

дах... Та найбільше мені до вподоби пічки й коминки! Обожаю чорні димарі, пекельні духовки... Краса!

— То ти з духовки вистрибнув? — навмання бовкнув Кося.

— Аж ніяк! — глузливо вишкірився гість. — Це ти мене запросив! Ти розпалив вогонь і дмухнув на нього — от я і вигулькнув! А якби не вигулькнув, сірники опалили б тобі пальці.

— То либонь, тобі у пічку треба? — з надією запитав домовичок.

— Ні-і! — реготнув хлопець. — Коли я вже тут, влаштую бешкети!

І він почав шугати кухню так, немов із гілляки зірвався.

Спочатку Кося спостерігав за гостем із цікавістю. Адже йому теж кортіло попустувати. Та чимдалі, тим більше його гризло занепокоєння, а бажання погратися з Перелесником тануло, немов солодка вата у роті.

Хлопчина гасав кухнею все карколомніше. Запалював де-не-де крихітні ватри. Кидався жмутками іскор... Одна з таких іскорок впала домовичкові на ногу, і він аж зашипів від болю.

— Ти що коїш? Негайно припини! — махнув кулачком Кося.

Однак Перелесник продовжував знавісніло оддирати гопака, лишаючи по собі чорні сліди. А ще йому спало на думку ковтати все, що траплялося попід гарячу руку: дерев'яні ложки, дощечки, качалки ба навіть цілі ступки!

«От халепа! — схопився за голову Кося. — Ще трохи, і він геть усе випалить, а наші господарі безхатками залишаться!»

Пригадуючи, чого може боятися вогонь, домовичок підскочив до цебра і схопився за ручку. Йому слід було терміново хлюпнути в нахабу водою. Однак цебро стояло мовби приклеєне! Тоді Кося видряпався на краєчок, аби набрати води в жмені. Склавши долоні човником, він потягнувся до води, але не втримав рівноваги й шубовснув у неї.

— Тьху! — спересердя пирхнув Кося, виринувши на поверхню. — Так не годиться! Треба вигадати щось інше!

Так-сяк видержись із цебра, домовичок прожогом кинувся до раковини, закрив її корком і відкрутив кран.

«От зараз води набіжить стільки, що цей халамидник злякається і втече!» — підбадьорив себе Кося.

Та, на диво, вода не побігла. Натомість кран погрозово захрипів, завуркотів, задрижав — і виплюнув із себе таке казна-що, якого домовичок доти навіть уявити не міг!

Коли розібратися, то була крапля. Але вона була велетенською і тягучою, мов желе. Та ще й пересувалася на ластвах, допомагаючи собі довгими щупальцями, вимахуючи клешнями і похитуючи кошлатою довбешкою. Довбешка, до речі, мала цілком людський вигляд і робила краплю схожою на бородатого діда. От тільки борода в дідуня ринула на долівку бурхливим водоспадом, а по вусах стікали струмочки.

— Водяника викликали? — запитала крапля, линучи кухнею.

— Воду... викликали, — пролопотів домовичок.

— Тоді я за адресою, — вдоволено кивнув гість. — Я ж бо головнокомандувач усієї води на планеті. Що тобі від мене треба?

Кося мовчки кивнув на Перелесника. Той заचाївся на плиті під машкарою вогню з газової конфорки.

— О-о-о... — Водяник труснув головою. — Це ми виправимо.

Намірившись одним із щупалець, він плюснув водою на плиту. Одначе бузувірського хлопа там уже не було. Вчасно зіскочивши з конфорки, він перекинувся на фіранку. Залита конфорка зашипіла...

Водяник замислено гмикнув і махнув у бік вікна всіма щупальцями. Та Перелесник ізнов накивав п'ятами, майнувши попід стелю і лишивши на фіранці чорну пляму. Це розлютило Водяника не на жарт! Зіщулившись у краплинку, він стрибнув на Перелесника...

І влучив! Хлопчак ображено зашипів і розчинився у Водяниковій бороді.

— От і все, бувай, — проголосив Водяник, задоволено потираючи клешні. — У разі чого звертайся. Тільки не раджу, заткнувши раковину, кран відкручувати. Бо так воно і до потопу недалечко!

— Дякую... Більше не буду... — прошепотів Кося, аж раптом скрикнув: — Йой! Далебі, у нас уже потоп!

— Йо-ой... — луною відгукнувся Водяник: унаслідок

його боротьби з Перелесником хата перетворилася на море!

Отож, покректавши й відкашлявшись, Водяник нахилився. А тоді витягнув губи руркою — і море потекло йому до рота! Лиш потому, як долівка стала майже сухою, дідуньо випростався і звернувся до Косі:

— Ти гляди мені, бешкетнику, ніколи не бався сірниками! Бо ще якийсь Перелесник вигулькне. Ти навіть не уявляєш, скільки їх по всьому світі розвелось! То тут, то там пожежі влаштовують...

— Таки-так... — мугикнув Кося. А Водяник тим часом продовжив:

— Зрозумій, мені важко рідний ліс покидати, підземними ходами мандрувати. Тож, благаю, не пускай воду, закоркувавши раковину!

— Еге ж, я все, все зрозумів! — охоче закивав Кося. А тоді скрушно зітхнув, вказуючи на чорні плями, що полишив по собі Перелесник. — Ох, дістанеться мені за це на кислички!

— Не дістанеться, — запевнив його Водяник, видобуваючи звідкілясь золотавого віничка. — Ось, тримай — це віничок із пір'я Фенікса. Ну, чув, є така пташка? Вона має звичай згоряти й знову народжуватися з попелу. Замети тут усе оцим-от віничком — і кухня мов новенька стане!

— Дякую не передякую! — зрадів Кося і тут-таки заходився замітати кухню.

— А мені вже й додомки час! — зітхнув Водяник і

попрямував до рукомийника. — А ти завітай до нашого лісу. У нас весело!

— Мені батьки не дозволяють ходити кудись із незнайомцями, — пробуркотів домовичок.

— Таж ми вже зазнайомились і майже породичалися! Я тобі життя врятував! — образився гість. — Отже, адреса тобі відома: треба лиш дорогу перетнути і вздовж вулички гайнути. Отам і ліс буде. Я чекатиму! — І він гульткнув у дірку раковини.

Кося замріяно подивився в бік лісу. А тоді, вимахуючи віничком, поплентався до літньої кухні — зустрічати батьків із роботи.

Домашні правила домовичка

1. Не куштуй незнайомих продуктів, навіть якщо вони мають ну дуже привабливий вигляд! Спершу спитай батьків, що це таке та чи можна його їсти.

2. Ніколи не лізь усередину холодильника! Там дуже зимно — можна застудитися ба навіть задихнутися.

3. Не грайся з вогнем!!! Ніколи навіть не намагайся запалювати сірники!!!

4. Не роби спроб самостійно ввімкнути плиту, духовку чи мікрохвильову піч.

5. Не бався з побутовою технікою: блендером, міксером, мультиваркою, йогуртницею тощо. Якщо тобі цікаво, як вони працюють, поклич дорослих і попроси показати.

6. Не бери до рук ніж або тертушку, якщо поруч

немає батьків.

7. Якщо відкручиш кран, пускаючи воду, слідкуй, щоби раковина була відкритою. І не забудь потім закрутити кран!

Небезпечна мандрівка

Байка про те, як один домовичок спричинив кілька аварій, а також про поневолення Косі

Опісля карколомних пригод у Іншій Кухні Кося цілісінський день просидів у Кухні Літній. Від ранку до ночі споглядав він картину з ведмедиками — і уявляв себе всередині цієї картини. Тобто у лісі.

Тато і мама не дозволяли Косі ходити до лісу. Мовляв, домовикам там не місце. Адже попід будь-яким деревом, на кожній стежині на них чатують найжахливіші жахіття!

Саме тому домовичка гризли сумніви. З одного боку, він не хотів засмучувати батьків. А з іншого — йому так кортіло потрапити до лісу! Тим паче його запросили. Тобто він міг би завітати до свого нового знайомого — Водяника.

Отож Кося все ж таки наважився. Наступного ранку він узяв м'ячика, викотив надвір велосипед і вийшов за хвіртку. Уперше в житті!

Одразу за парканом починалася бруківка. Вона збігала узвозом і трохи далі перетиналася з великою дорогою. А ще далі майоріли верхівки лісових дерев.

Кося вийшов на середину бруківки й роззирнувся. Навкруги панувала така тиша, що чути було, як муха гуде! Отже, домовичок сів на велосипед і покотився. Сонечко пестило його щічки, зілля лоскотало носа пахощами, а

пташки тішили переспівами... Косі стало так хороше, що він навіть очі примружив! Аж раптом іззadu долинув неприємний гуркіт.

Від несподіванки домовичок підстрибнув на сидінні й вивернув кермо вбік. З'їхавши з дороги, велосипед вгатився у чийсь паркан.

— Оййй... — скрикнув Кося, гепнувшись на землю.

Велосипед жалісливо дзенькнув, і повз Косю промчала кована залізом скриня. («Кощіїв лімузин», — змикитив домовичок.) Відкинувши віко, звідти виліз Кощій і люто пригрозив кулаком.

Кося скривджено заскімлив, а тоді вибрався з-під велосипеда і взявся дмухати на обідрані лікті й коліна. Та зненацька його ніби приском обсипало: де м'ячик? М'яча не було! Либонь, він вислизнув, коли Кося падав... Вислизнув — і покотився узбіччям...

— Ой леле, мій м'ячик! — заквилив домовичок, кидаючись наздоганяти неслухняну іграшку.

Йому здавалося: ще трішечки — і м'яч опиниться в його руках. Але той буцімто глузував, повсякчас вислизаючи з пальців. Домовичок надавав ходи, зосередившись виключно на м'ячі і не помічаючи навкруги геть нічого. Ані дорожніх знаків. Ані розмітки. Ані світлофорів. І навіть наростання гомону Великої Дороги не змусило Косю пригальмувати...

Отямився домовичок лише тоді, коли почув пронизливий посвист. Потому щось гучно заскреготіло, завищало, пролунали глухі удари.

Ошелешений, Кося став як стій і витріщив баньки. Він опинився посеред широчезної дороги. Попереду — зовсім близьенько! — лежав його м'яч. Праворуч в очікуванні завмерли скрині, ступи та мітли. А от ліворуч коїлося казна-що! Кощі тиснули на гальма, зупиняючи свої «лімузини». На них з усього маху налітали ступи з бабусями ягусями. У ступи вганялися мітли з бабцями-вершницями. Через мітли перечіплювалися вовки-перевертні з пасажирами на спині... Ступи репалися, мітли скидали своїх вершниць, а вовки сторчма відлітали на узбіччя. І лише кощі сиділи у скринях, лаючись на всі заставки.

Домовичок потягнувся був за м'ячем... Аж тут побачив, як до нього щодуху мчить Соловей-розбійник. Це був регулювальник, він також збирався взяти Косиноного м'яча, та знагла поміж ними загальмував велетенський вовк із совою на спині. Сова сполохано пугукнула і замахала крилами. А вовчі лапи викресали іскри.

Тієї-таки миті пролунало тужливе «пуф-ф-ф». Кося пустив очі долу — і усвідомив, що його м'ячу настав гаплик! Замість пружної кулі на дорозі лежав барвистий шмат гуми. І в нього впиралися вовчі кігті...

— Дуби зелені!.. — вилаявся вовк. — Ти що, дороги не бачиш?!

Домовичок затулив лице долоньками. Його щоками ринули потоки гірких сліз...

Та зненацька хтось узяв його за руку і кудись повів. А

тоді понад його головою розкотився оглушливий посвист і рипучий голос:

— Гей, тебе не вчили батьки, як слід поводитися на дорозі?

Кося визирнув крізь пальці й побачив Солов'я-розбійника. Той височів, розчепіривши пір'я і грізно кліпаючи єдиним оком. Друге око ховалося за чорною пов'язкою.

— Хіба ти не знав, що вибігати на дорогу не можна? Навіть якщо туди потрапила твоя іграшка? — продовжував Соловейко.

— Я більше так не буду... — знічено зітхнув Кося.

— Хіба ти не бачив дорожніх знаків, коли мчав до перехрестя? — Регулювальник махнув дубочком у бік бруківки. — Крутосхил... І хрестик — перехрестя... А от знака «Обережно, діти» тут нема! Тому водії й не очікували, що ти вистрибнеш як Пилип із конопель!

Соловейко знову пронизливо свиснув і змахнув дубком.

— А нащо?.. — спитав був домовичок, тицяючи пальцем у дубок.

— Нащо я стою отут і розмахую дубком? — доказав за нього розбійник. — Бач, на цьому перехресті не працює світлофор. Натомість працюю я та мій дубок. Ми показуємо, кому слід стояти, а хто може рухатися.

— Е... а як це? — не втямив Кося.

— Коли ти вибігав на дорогу, я стояв до тебе спиною, пам'ятаєш? А мій дубок був випростаний уперед. Тобто в

протилежний від тебе бік. Це означало, що транспорт може їхати з лівого боку на правий або ж завертати. А ти маєш стояти й чекати, доки я обернуся обличчям до руху і розведу руки. Лише тоді тобі належало ступати на дорогу.

— Я обов'язково затямлю! — щиро пообіцяв Кося.

— Маю сподівання, — покивав Соловейко. — Бо наступного разу я негайно відведу тебе до батьків. Наразі ж іди собі — я ще мушу допомогти постраждалим.

Соловей-розбійник повернувся на перехрестя, а домовичок почеберяв узвозом угору — забирати своє вело. Воно все ще лежало коло паркана й очікувало, доки по нього прийдуть. Спускатися вдруге Кося вирішив пішки. А велосипед покотив поруч себе. Про всяк випадок...

Діставшись Великої Дороги, домовичок звернув праворуч і рушив вузькою смужкою хідника.

Перехрестя все віддалялося, переляк розвіювався пилом, тож невдовзі Кося ризикнув знову сісти на вело.

Спершу він сунув поволеньки й обережно. Та поступово дорога порожніла, і педалі крутилися дедалі моторніше. А потім домовичок подумав: «Вузькою стежкою так незручно їхати! А на Дорозі — ані скринь, ані ступ... Чом би не вивернути на середину?» І він крутнув кермо у бік шосе. Хоча коло дороги височів круглий значок...

На жаль, домовичок ізнов нічого не помітив! І це спричинилося до чергової халепи...

Кося гнав порожнім шосе, безтурботно мугикаючи. Ліворуч простягався зелений гайок, і звідти віяло пахощами кори та листя. Домовичок глибоко вдихнув, відпустив кермо, розкинув руки і... замружився. А вже за мить попереду хтось несамовито заверещав:

— Геть із дороги! Відступися-а-а! Ге-е-еть!

Кося навіть очей розплющити не встиг, коли його збили з велосипеда. Уже в польоті він помітив, як понад ним промайнула ступа і, зробивши потрійне сальто, викинула із себе Бабусю Ягусю.

Одразу по тому щось угатило домовичка по макітрі. В очах у нього затанцювали зірочки. А на голові хутко виросла гуля...

Отямився малий від потужного струсу і рипучого кректання:

— Агов, уставай! Через тебе моя ступа зламалася!

Кося розклепив повіки й побачив дряхлу бабцю. Бабця потрусила копицею сивого волосся і клацнула зубом. Єдиним, одначе таким величезним, що він аж випинався назовні.

— Роз'їздилися тут! — натхненно забуркотіла бабця. — Ти чого на зустрічну смугу виперся? Га, халамиднику? Та ще й на лісапеді! Це тобі не лісапедна доріжка!

Домовичок роззирнувся довкола. Він лежав на хіднику. Ягуся примостилася поруч на травичці. А його вело, ціле та неушкоджене, прихилилося до дерева. Натомість Ягусева ступа розлетілася на тріски. Та й мітла, що слугувала бабці кермом, розкололася навпіл.

— Через тебе, онучку, не дістатися мені тепер додомки — до Гнилого Лісу. Він знаходиться за три села відсіля! — зітхнула бабця.

— П-пробачте, — пролопотів Кося. — Візьміть мого велосипеда! А я дістануся своїм ходом.

— Гаразд, сич із тобою, — махнула рукою Яга. — Вибачаю. А вело я візьму. Не нарікай, онучку, та без транспорту мені не впоратися. Тільки дивися мені — тримайся узбіччя. Ото вже радість буде, якщо тебе Кощій якийсь розчавить...

Бабця незграбно підвелась і почвாலала до велосипеда. А тоді на диво спритно скочила на сідло і гайнула хідником геть. Кося спантеличено помацав свою гулю і поплентався в напрямку лісу. Звісно ж, не Гнилого, а того, що височів уже зовсім поруч.

«Он воно як... — міркував він. — Отже, на велосипедах великими дорогами пересуватися не можна... Щоправда, вела у мене вже нема. І м'ячика нема. Чим же ми гратимемось у лісі? Ет... Дістатися б мерщій!»

На щастя, дістався він швидко. Проте коло самого лісу розгубився. Просто перед ним простягнувся довжелезний пагорб, що відмежовував його від лісових хащів. Кося був певен, що завиграшки перелізе цей пагорб. Але його бентежив попереджувальний знак біля дороги...

Малий засумнівався: може, ліпше оминати пагорб і зануритися в ліс трохи далі? Та з іншого боку — йому так не хотілося марнувати час! Адже він мав надвечір

повернутися додому...

Урешті-решт Кося зробив вибір. І подряпався на пагорб.

Спершу лізти було легко. Та що вище він видряпувався, то складніше йому ставало. Схил обвалювався просто у нього під ногами, а його долоньки час від часу ізслизали з виступів.

Якоїсь миті Кося незграбно встав на камінь, і той відколовся. Позбавлений оперття, домовичок повиснув на руках. У відчаї він заметляв ногами, намацуючи виступ, та через це його долоньки втомилися ще дужче. Зрештою малий розтиснув пальці й шугнув униз...

— Йой! — зойкнув Кося, гепнувшись на щось тверде.
— Де це я?

У відповідь згори долинуло грізне шипіння.

«Ет, треба було оминати пагорб. Адже недарма там знак стояв!» — устиг подумати Кося. А тоді здійняв очі... й отетерів!

Понад ним височів здоровенний змії. У змія було три голови. І кожну голову оздоблювала корона! Золотавий тулуб чудовиська звивався. А жовті очі пропікали малого наскрізь.

— Наш-ш-що ти звалився на мою голову? — прошипів змії.

— А... куди саме я звалився? — прожебонів домовичок.

— До зміїного царс-с-ства... До мого царс-с-ства!

— Я... ненавмисне! — пролопотів Кося. — Я впав!

— Ненавмис-с-сне не буває, — заявив зміїний цар. — С-с-сюди потрапляють лише ті, хто с-с-сильно завинив. Тому посаджу я тебе до темниці, а згодом визначу, хто ти і в чому твоя провина...

Змій оповив Косю своїм хвостом і поповз разом із ним углиб печери.

Невдовзі Косині очі призвичаїлися до темряви, і йому вдалося дещо роздивитися. Змії.. Сила-силенна змії! Вони звивалися на стінах, звішувалися зі стелі, повзали долі — і страхітливо шипіли. Проте Цареві до них було байдуже. Він тягнув домовичка далі й далі.

Нарешті Цар спинився. Поставив Косю на ноги. А тоді прочинив ґратчасті двері й штовхнув малого в темну комірчину.

— Посидь тут, а я поміркую, — мовив він.

Кося всівся на долівку й затужив. Ніколи в житті він не почувався таким нещасним і самотнім. І йому було дуже-предуже лячно! Домовичок уявляв, як змії кидаються на нього. Як розривають його на шматочки. Як ковтають не розжовуючи...

Аж тут засув на ґратах клацнув. Двері відчинились, і до комірчини зазирнув... ніякий не змії!

То був кумедний дідуньо з довгою зеленою бородою. Гудзики на його кожусі застібалися через один. Лівий валянок був узутий на праву ногу, а правий — на ліву. Одне вухо на шапці-вушанці стирчало догори, інше дивилося долі. А на самісінькій маківці сиділи двійко зайців!

— Домовичок, еге ж? — поцікавився дідуньо. — А я — Лісовик. Господар лісу. Я тебе довгенько вже чекаю. Від позавчора! То ходімо?

Домовичок нерішуче підвівся і поплентався до Лісовика. Той узяв його за руку і вивів із комірчини.

— Тільки є одна умова, хлопче. Ти будеш слухняним і не відступатимеш від мене ні на крок. Знаєш, як у лісі небезпечно?

— Еге ж... Татко з мамою розповідали... — прошепотів Кося.

Йому було трохи лячно, але він вирішив вірити Лісовикові. І слухатися — навіть якщо страшенно закортить учинити на свій розсуд.

Дорожні правила домовичка

1. *Перетинай дорогу лише в тому місці, де є світлофор, регулювальник чи білі смужки — пішохідний перехід.*

2. *Переходь лише тоді, коли на світлофорі ввімкнеться зелене світло чи коли регулювальник накаже машинам праворуч і ліворуч стояти (зادля цього він встане обличчям або спиною до руху).*

3. *До того як переходити, подивися спершу ліворуч, а тоді праворуч — переконайся, що автівки не рухаються.*

4. *Переправляючись на інший бік дороги, іди спокійно. Не біжи! І не відволікайся — дивися виключно на світлофор і на машини.*

5. *Перетинаючи дорогу на перехресті, слідкуй, аби*

автівка не вивертала з-за рогу.

6. Гуляти і кататися на велосипеді можна лише на хідниках чи велосипедних доріжках. У жодному разі не виїжджай на шосе!

7. Якщо ти вступиш на дорогу свою іграшку (м'ячик, самокат тощо) — не біжи за нею! Це небезпечно — можна потрапити під машину.

8. Коли виходиш на зупинці з автобуса — оминай його ззаду. Натомість трамвай слід обходити спереду.

9. Запам'ятай значення дорожніх знаків, ось деякі з них:

Лісові дива

Байки про те, як домовичок потрапив невідомо куди, побачив казна-що і перетворився бозна на кого; а ще про те, як він тричі міг не повернутися додому...

Вогники на болоті

Вибравшись зі Змієвої печери, Кося з Лісовиком потрапили просто до лісу. Домовичок ніколи в житті не бачив таких величезних дерев! Йому досі не доводилося гуляти поміж такої височезної трави. І нюхати такі духмяні квіти. А ще він не знав, що на світі бувають такі гарні метелики, бабки та жуки. Від захвату в Косі забрало дихання!

А між тим дідуньо без угаву напучував його:

— Якщо тобі закортить зірвати ягідку чи травинку — спершу мене спитай. У лісі повно того, чого взагалі краще не займати. І коло ставка поведься обережно. Водяник запропонує тобі погратися, але ти не погоджуйся. Це небезпечно! І ще: помітиш сірий туман — не набли...

Лісовик бубонів і бубонів, одначе Кося його вже не чув. Ураз зупинившись, він витріщився в бік дрімучих заростів. Там, поміж дерев, стояли його батьки! Вони мали досить химерний вигляд, адже їхні тіла були білими і майже прозорими. Але це напевно були вони!

Мама з татом помахали домовичкові руками, і він мерщій кинувся до них. Проте, наблизившись до лісової гущавини, Кося усвідомив свою помилку: батьки знаходилися далі, ніж він розраховував! Домовичок двома стрибками дістався того місця, де вони буцімто стояли, але знову схибив. Тато й мама опинилися трохи збоку, ліворуч від нього.

Кружляючи поміж дерев, Кося погнав їм назустріч. Проте батьки все віддалялися, хоча й не припиняли манити його до себе. Знесилений, домовичок зрештою зупинився. Роззирнувся... І виявив, що заблукав!

Зусібіч його оточували дерева. Одні з них сплелися в коси чи викривились, утворивши химерні фігури. Інші ввігналися в небо, підперши його своїми маківками. А крім химерних дерев і високої трави, нікого й нічого навкруги не було!

— Аго-ов!!! — гукнув домовичок. — Тату-у! Мамо-о!!! Де ви-и?

Відповідати йому не схотіла навіть луна. У лісі панувала тиша. Лиш де-не-де щебетали пташки. А ще повз Косине вухо подеколи пролітав жук, і тоді він чув коротке «ж-ж-ж»... Батьки були та й загули!

— Агов... — схлипнув домовичок і пішов блукати манівцями.

Отак ішов він і йшов, коли гульк... його нога вгрузла у щось м'яке та глевке, і він почав провалюватися! Змахнувши руками, малий спробував був витягти ногу і зробити бодай крок — та зась! Усе було дарма. Тоді він

заборсався ще відчайдушніше. Одначе слизька трясовина оповивала його дедалі щільніше, допоки не затигла по самісіньку шию.

— А-а-а-а!!! — вичавив Кося, втрачаючи надію на порятунок.

І тут зісподу його щось штовхнуло... І викинуло на поверхню!

Кося боязко опустив очі. Під ногами у нього миготів вогник. Такий самий вогник зажеврив трохи далі... Потому ще далі зайнялися десятки вогників... І ось уже перед домовичком утворилася підсвічена стежинка!

Кося обережно закрокував тією стежинкою. Вона виявилася цілком твердою! Проте надто довгою. І звивистою... Одначе домовичок не зупинився, допоки вогники не закінчилися. Лише тоді він полегшено видихнув і всівся на землю.

Вогники згасли. А вже наступної миті з трясовини вигулькнула зелена кошлата довбешка.

— Ти чого Болотяника потурбував? Нащо в болото поліз? — забуркотіла довбешка, обтрушуючись. — Якби мої онучата-Потерчата не прийшли на допомогу, було б тобі лихо! Добре, що я вчасно тебе помітив і наказав їм увімкнути ліхтарики...

— Я.. заблукав, — пояснив домовичок. — Побачив татка з мамою та пішов за ними... А вони зникли!

— О-о-о... — з розумінням закивав Болотяник. — Ти Переплута побачив! Хіба тебе не попереджали, що до туману в лісі наближатися не можна? Отож-бо...

Полюбляє він плутати дорогу і зводити на манівці. Набуде вигляду чогось знайомого тобі чи то бажання покаже — і веде за собою. Нудьгує він, розумієш... Адже туманові нема з ким бавитися.

— То що ж мені тепер робити? — розгубився Кося.

— Раджу відшукати стежку, — діловито порадив Болотяник. — Щоправда, я не знаю, де вона... Я ж не швендяю лісом, як дехто! У мене і в болоті справ по вінця! Але без стежини тут не ходять, тож десь вона є. Недалечко. Прямуй о-он туди...

Болотяник махнув рукою в бік просвітку між деревами, а тоді додав пошепки:

— І уважно роздивляйся навколо. Раптом цвіт папороті побачиш? Подейкують, ніби він бажання здійснює! Усі гадають, що знайти його можна лиш раз на рік, і то вночі. Та це не так! Головне — добре шукати.

— Овва! А який він, цвіт папороті? — пожвавішав Кося.

— Гадки не маю... — скрушно зітхнув Болотяник. — Я ж кажу: в болоті сиджу, нікуди не ходжу... Тож не уявляю, який вигляд має отой цвіт. Чув, ніби це щось полум'яне і дуже чарівне. Певен, ти його знаєш!

Кося подякував Болотяникові від усього серця. І за порятунок, і за корисні поради. А тоді підвівся й почимчикував до світлої плями.

Лісові правила домовичка

1. Коли гуляєш у лісі, слухайся дорослих! Тільки дорослим відомо, де можна ходити, а де не варто і як

оминути небезпечне місце. А ще вони краще знають, які рослини можна чіпати, а які ні.

2. Крокуючи за провідником, намагайся не пасти задніх і не звертати зі стежини! Інакше можна заблукати. Коли раптом тебе зацікавить яка-небудь комашка чи квіточка — повідом про це дорослим. Попрохай, аби вони зачекали, поки ти роздивишся свою знахідку.

3. Про всяк випадок носи з собою свисток. Якщо у тебе виникне відчуття, ніби ти заблукав чи тобі щось загрожує, — негайно свисни щодуху. Тебе неодмінно почують і обов'язково знайдуть!

4. Крокуючи лісовою стежиною, постійно дивися попід ноги. Якщо бути недостатньо уважним, можна ненароком перечепитися через коріння, ба навіть наступити на гадюку чи потрапити в болото!

Розщеплене дерево

Кося крокував, насвистуючи пісеньку. Крокував поволеньки й постійно крутив головою. Йому страшенно кортіло відшукати чарівну квітку. Він би стільки всього набажав! Зацукрованих коників, наприклад. Цілий мішок! Чи електровіник із сиреною та миготливим ліхтариком. Або ж пилоборд — щоби на горищі з пилових гірок з'їжджати...

Отак тюпав собі домовичок, мріяв, уявляв, допоки дорогу йому не заступив кущ. Кося зібрався був його оминути, коли помітив поміж гілля червоні вогники! Увесь кущ був обсипаний полум'яними ягодами.

— Ур-ра! — радісно підстрибнув домовичок. — Та це ж воно — папороть! От зара' скуштую — нехай мої бажання виконує!

Зірвавши одну ягідку, Кося сунув її до рота і розкусив. Відчув терпку рідину на язичку... І тут-таки втямив: з ним коїться щось дивне!

Косиним тілом стрімко розповзався густий сірий смух. На пучках повиростали кігті. Ніс витягнувся. А зуби стали довгими та гострими!

— У-у-у-у! — завив Кося, коли враз його простромила здогадка. Він став вовком! Схрумав вовчу ягоду й обернувся на ікластого звіра...

Переполоханий, домовичок схопився за голову — і

тут-таки намацав на маківці два гострих вуха! Це перелякало його вкрай, тож він став картати себе: «Ох, нащо я її з'їв! Що тепер робити?!»

Кося заметушився, вишукуючи й винюхуючи щось перевертальне. Аби з вовка знов на домовичка обернутися. Аж тут під гарячу лапу йому потрапив крихітний помаранчевий кущик на кшталт капусти.

«Ой, а може, це папороть? — без надії посподівався Кося. — Я її з'їм і загадаю знову стати собою!»

Припавши до землі, він схопив зубами вогняну «капустину» і взявся жувати. І зразу помітив, що перевертається. Однак... не на себе!

Косині лапи так і лишилися пухнастими, тільки витягнулися. Кігті на них зменшилися. Ніс також укоротився. Зате вуха... Вони росли!

«От лихо! — подумав малий, розглядаючи свої лапи. — Либонь, я попоїв заячої капусти. Либонь, я — заєць!»

Отепер Кося геть затужив. Якщо додому повернеться заєць, тато з мамою не зрадіють. Та вони й не впізнають у сірому вуханеві свого сина!

Домовичок відірвав від землі лапу й спробував був зробити крок. Та натомість у нього вийшов... скік. Високий такий, буцімто на батуті! Косі це неймовірно сподобалось, і він спритно поскакав галявиною. Та знагла його довгі вуха розрізнили чийсь скрадливі кроки. Малий зупинився. А вже за мить із хащів вибігли величезні вовки!

— Р-р-р-р... Який заюня-гарнюня! — загарчали вовки,

і Кося чітко розрізнив слова. — Гайда за ним!

Згряя кинулася на домовичка, але він вислизнув і гайнув навтьоки, петляючи, як правдивий заєць.

Вовки то наближалися, то віддалялися, то знов наздоганяли. І тоді Косі здавалося, що вони хапають його за п'яти... Якоїсь миті малий озирнувся — і тут-таки полетів сторч через пеньок.

— Ой-й-й! — зойкнув Кося. Зойкнув так, як раніше, коли йому щось боліло. І негайно усвідомив, що знову став собою.

Зраділий, домовичок геть забув про переслідувачів. А між тим із кущів визирнули вовчі писки...

Кося аж прикипів до землі! Він очікував, що згряя негайно рине на нього. Проте вовки повелися досить дивно. Вони подивилися на малого і спантеличено Perezирнулися. А тоді фиркнули й забралися геть.

Домовичок підвівся, обтрусився й подався світ за очі. Поки він утікав від вовчої зграї, просвіток між деревами кудись подівся. І тепер Кося знову не знав, куди слід іти.

Рухатися ставало дедалі важче. Звивисте коріння випиналося, перетинаючи шлях. Сухе гілля перекочувалося під ногами, а капосні мухи та комарі атакували шаленими згряями і боляче кусалися...

— Ба-бах! — зненацька пролунав неймовірний гуркіт, ніби у хмарах вантажівка з цеглою перекинулася!

Кося аж підскочив, і тут йому на носа впала краплина. Потім іще одна... А вже за мить уперіщив рясний дощ!

Домовичок миттєво змокнув до нитки. Йому стало

дуже зимно і закортіло просушитися та зігрітися. Тому він чкурнув до найбільшого дерева і сховався під лапатим листям.

Тієї самої миті небо розітнув блакитний спалах. І не просто розітнув, а гадюкою впав на дерево. Товстий стовбур репнув навпіл!

Домовичок скрутився клубочком і накрив голову долонями. Та одним оком він усе ж таки позирав на дерево: його цікавило, що там відбувається. Саме тому Кося й помітив, як із розколини у стовбурі виповзає страхітлива тварюка...

Вона скидалася на велетенського павука. Круглого, чорного і волохатого. А ще вона мала цілу купу ніг і стільки ж очисьок. Та найгірше — вона стрімголов мчала на Кося!

— Щос-с-сь загубив? — вкражливо просичало чудовисько. — Либонь, цвіт папороті?

Мимоволі Кося швидко закивав.

— Тоді гайда за мною! Я ховаю його від недобрих очей усередині дерева. Тож ходімо — я тебе зігрію та ще й квіточку подарую!

Зачарований словами про папороть, домовичок зробив крок назустріч чудовиську. Тоді дерево простягнуло до нього гілля й міцно обхопило за плечі. А затим, відірвавши домовичка від землі, піднесло його на вершечок і вкинуло в середину стовбура.

Кося полетів був додолу, та враз потрапив у липку сітку. Потвора м'яко спустилася до нього на довгій

мотузці. Завмерла на мить. А тоді виплюнула ще одну мотузку й заходилася обкручувати нею Кося!

«Він замотує мене, немов якусь муху! — перелякався домовичок. — Отже, неодмінно з'їсть! І нащо я йому повірив? Нащо пішов за ним? Немає в нього ніякої папороті!»

Невдовзі Кося цілком був оплутаний павутинням. Кокон міцно стискав його руки та ноги, і він ледь дихав, проте нічого не міг удіяти. Зневірений, малий припинив борсатися й заплющив очі...

Коли раптом товста нитка над ним смикнулась і почала розмотуватися! Домовичка закрутило, немов веретенце, а вже за мить він опинився на волі. Згори на нього глипав величезний птах.

— Нарешті я зловив цього гидкого павучиська, — мовив птах. — Ох, чимало він занапастив таких довірливих звірят, як ти!

— Спасибі... — прошепотів Кося. — Тільки я не звірятко. Я — домовичок.

— Дурниці, — махнув крилом птах. — Домовички водяться вдома, а не в лісі. Та нехай... Хочеш, я підкину тебе, куди там тобі треба?

Кося замислився: куди ж йому треба? А птах продовжував:

— Я прямую до Головного ставка — Водяникової резиденції. Коли хочеш, я тебе доправлю туди.

— ТАК! — не вагаючись, вигукнув Кося. — Рушаймо!

Птах підхопив його на крило, перекинув на спину й

полинув ген понад хмари. Домовичкові аж дух зайняло! Він міцно-преміцно схопився за пір'я свого рятівника і завмер. Унизу пропливали сосни та ялинки, дуби й берези... Повз них пролітали інші птахи, пурхали метелики і бабки... Лагідний вітерець кошлатив скуйовджену Косину чуприну. Сонце зігрівало його своїми промінчиками. І йому було так хóроше!

Лісові правила домовичка

1. У лісі можна ласувати лише тим, що ти прихопив зі свого дому. Лісові ягоди та гриби чіпати не слід! Вони можуть мати вельми смачний вигляд, а насправді виявитися отруйними.

2. Пити з лісових струмочків та джерел також не варто. Така вода може бути брудною, і від неї заболить живіт.

3. Якщо раптом у лісі розпочнеться дощ із грозою — не ховайся попід деревами. У дерево може вдарити блискавка, і воно спалахне вогнем. Ліпше загорнись у водонепроникний плащ і знайди канаву чи якесь заглиблення, де можна переховатися.

4. Ніколи не розмовляй із незнайомцями! І нікуди з ними не ходи!

Танки коло води

Птах приніс Кося на берег чималого ставка. То був не просто берег, а справжня стрімка круча! Ліворуч шурхотіли очерети. А праворуч до краю урвища підступали лісові нетрі.

— Ну, бувай здоровий, — попрощався птах. — Мені час у гніздо. А ти чекай на Водяника! У нього зараз клопіт — герць із Перелесником.

— Дякую тобі, пташечко! — мовив Кося й усівся на бережку.

Десь у траві сюрчали коники. А з води їм підспівували жабки. Домовичок схилив голову на коліна і задивився на рибок, що кружляли під водою.

Несподівано хтось злегка штовхнув його у спину.

— Гей! — пролунав іззаду грубуватий бас. — Ти хто будеш?

Домовичок скинувся, озирнувся і побачив над собою волохату істоту. Із руками, ногами і доброзичливим обличчям.

— Я Кося, — пробелькотав Кося. — Домовичок. А ти хто?

— А я — Чугайстр. Лісовикові рідний брат. Слухай, це ж чудово, що ти прибулдився до нашого лісу! Бо мені вже й позмагатися ні з ким!

— Позмагатися?! — здивувався Кося.

— Авжеж, у танцях! Я ж до балетної школи ходив. Коли ще манюнім був. Та мені сказали, що для балету я не гожий. Величенький, бачте... Тільки мене так просто не відвадиш! Обожду танцювальні змагання! Особливо «Танки з лісунами». Я там перше місце посів!

— Але я не вмію танцювати, — стенив плечима Кося. — Домовики не мають балетних шкіл. У них і без того багато клопоту...

— Маячня, — впевнено заявив Чугайстр. — Це легко! Зараз я розпалю багаття, і твої ноги самі підуть у танок.

Волохань поклав перед собою гілку, дмухнув — і вона враз спалахнула високим вогнищем.

— Тільки не намагайся повторити отаку штуку, — попередив він. — По-перше, в тебе все одно не вийде. А по-друге, в лісі не можна запалювати ватру. Нікому, окрім мене!

Кося кивнув, відчуваючи, що його ноги готуються піти у скоки. Тоді понад ним гримнула запальна музика, і він... підстрибнув. Ще й у повітрі перекрутився! Чугайстр реготнув — і також пустився у танок.

Танцював він на правду майстерно. Виписував ногами химерні візерунки. Вибивав дрібушки. Крутився дзигією — то на одній нозі, то на руках. Пускав руками «хвильки». Навіть хутро на ньому танцювало!

Однаке і Кося не пас задніх! Виявилось, що йому до снаги стрибати, ходити колесом і крутити сальто. Раз він навіть перескочив через багаття! Щоправда, Чугайстр розсердився й загасив вогонь. Проте домовичок лишився

задоволеним собою.

Вони танцювали, танцювали, і Чугайстр зрештою заморився. Він дихав усе важче, зате Кося стрибав усе вище. Подумки малий уже святкував перемогу, коли раптом... Послизнувся — і загув у ставок!

— Ой-ой-ой!!! — зарепетував він.

— Тримайся! Я тебе впіймаю! — панічно рикнув Чугайстр, проте Кося вже шубовснув у воду.

Той-таки час із глибини до нього простягнулася безліч рук. Вони міцно схопили його й потягли на дно...

Опинившись у безодні, домовичок роззирнувся. Навколо метушився гурт дівчат із зеленими косами й риб'ячими хвостами. Повз нього заклопотано сновигали рибки. Подеколи шлях їм перетинали жабки. А поміж водоростями повзали равлики та раки.

Тим часом дівчатка посадовили Косю на камінь і розпливлися врзнобіч. На їхньому місці з'явилися рибки та раки. Рибки заповзялися оплутувати домовичка водоростями. Раки — підстригати клешнями його чуприну. А русалоньки — водити хороводи і співати:

Нам сумно і нудно, нема з ким
дружити...

А хочеться щастя, і хочеться жити!

Ми мріяли сонце ясне змалювати,

Та фарби в ставку не вдалось відшукати.

Ми думали — вдасться заграти на лютні,

Та лютня замовкла в воді каламутній.

Хотіли в танок під вербою піти —

Проте нам завадили довгі хвости...
Були б у нас ноги — ми б в лісі гуляли,
Ходили по луках та квіти збирали!
Проте від хвостів нам ніяк не
звільнитись.
Доводиться з долею бранок миритись...

А ще вони співали ось так:

Ми би в морі оселились,
З восьминогом подружились:
Може, щедрий восьминіг
Нам позичить кілька ніг?
Ми би ската осіддали —
Верхи б у воді ширяли.
Зірку втримали б в долонях,
Покаталися б на конях.
Узяли б чорнил в кальмара,
Смикнули б за вус омара...
Ох, чудово в морі гратись!
Тільки як туди дістатись?..

Співали русалоньки гарно, і домовичок навіть пританцьовував. Та невдовзі йому не стало чим дихати! Адже під водою зовсім не було повітря! Кося затамовував дихання якомога довше, а потім усе-таки втягнув у себе воду. Той-таки час в очах у нього замиготіло, і домовичка оповила темрява.

Отямився він уже на березі. У носі та в горлі неприємно свербіло. Але принаймні він міг дихати!

— Ху-у-ух, — видихнув Кося. Над ним схилилися схвильовані обличчя всіх русалоньок. А ще він помітив Чугайстра та Лісовика!

— Ху-у-ух, — луною відгукнувся весь гурт.

— Я ж попереджав, — із докором пробуркотів Лісовик, — не стрибай коло води! Говорив: поведься чемно, не бігай і не грайся! Навіть якщо тебе благатимуть усі на світі водяники, русалоньки та... чугайстри. А ви?.. — напосівся він на русалоньок.

— Ми й гадки не мали, що йому до нас не можна, — прожебоніли дівчата. — Нам лише кортіло побавитися! Адже у ставочку так сумно!

— Йому до вас не можна, — вже спокійніше мовив Лісовик. — Добре, що мій брат устиг мене привести. Я шукав домовичка по всьому лісі! Просив же — не відходь, іди поруч. А йому все по цимбалах...

— Я побачив цього... як його... Переплута! — озвався Кося.

— Ясно, — зітхнув Лісовик. — Ну, ходімо до моєї хатини. Я тебе чаєм із ожини пригощу. І де з ким познайомлю!

Він узяв домовичка за руку і закрокував геть від ставка. На прощання Кося помахав рукою русалонькам і Чугайстрові.

— Ти мене перетанцював! — гукнув наздогін волохань.

Водяні правила домовичка

1. Якщо ти знаходишся біля води — не підходь надто близько, тримайся якомога далі від краю берега.

2. Намагайся не бешкетувати на березі, бо можеш послизнутись і впасти у воду.

3. Не нахилийся над водою і не заходь у воду. На дні можуть міститися гострі предмети, які поранять тебе.

4. Якщо ти купаєшся вкупі з батьками — тримайся близько до берега і пересувайся вздовж нього.

Приємна несподіванка

Кося з Лісовиком крокували стежиною, і домовичок переповідав свої нещодавні пригоди.

— ...Отже, цвіт папороті я так і не знайшов, — підсумував він.

— Ге, мало кому таланить відшукати його, — кркнув Лісовик. — Дарма Болотяник тобі розповів. Ти міг би заблудити так, що я б тебе не знайшов. Сподіваюся, ти втямив нарешті, що не можна чіпати ті рослини, про які ти нічого не знаєш? А тим паче — пхати їх до рота! І від дощу під деревом ховатися не слід. Та головне — не варто ходити кудись із незнайомцями! Навіть якщо на вигляд вони білі й пухнасті...

— Він не був ані білим, ані пухнастим... — прошепотів Кося. Коли раптом помітив недалеко дивовижну тварину!

Вона стояла поза деревами, сумирно наминаючи травичку. Зовні це була величезна корова — щоправда, з горбом на спині. І зі сріблястою шкурою. І з хвостом до землі, котрий закінчувався зірочкою. І з розлогими рогами півмісяцем, на яких також палали зірочки.

На мить Кося зачудовано завмер. А затим висмикнув долоньку з Лісовикової руки і гайнув до чарівного звіра.

— Сій! — заволав Лісовик. — Не підходь!

Проте домовичкові й за вухом не засвербіло. В один

стрибок він підскочив до сріблястого хвоста і... схопив його за зірочку!

Тієї-таки миті хвіст зметнувся, пожбуривши Косю на землю. А тоді звір хвицнув задніми ногами й закинув малого на верхівку дерева!

— Йо-о-ой!!! — заквилив малий. — За що?!

— За те, що ти потурбував його під час їди, — буркнув Лісовик, поспішаючи домовичкові на допомогу. — Та ще й за хвоста смикнув... Місяцерегам таке не до вподоби! Тож мусиш перепросити.

— А як можна перепросити звіра? — витріщив баньки Кося.

— От зараз ми з тобою підійдемо до нього спереду. Ти вклонишся, привітаєш його і попросиш вибачення. Тільки промовляй із пошаною! Це — велика тварина! Вона вирощує на небі місяць і сіє зорі. Без її важкої праці наше небо було би темним-темнісіньким.

Кося перший схопив Лісовика за руку і поплентався за ним до місяцерега. Опинившись зі звіром ніс у ніс, Кося схилив голову і промовив тремтячим голосом:

— Вітаю тебе, місяцереже! Пробач за те, що я тебе образив. Мені невимовно соромно!

Місяцеріг звів очі. Пильно подивився. А тоді злегка тицьнув Косю в живіт своїм бузковим носом. Домовичок простягнув долоньку, погладив чарівного звіра... Знов уклонився і повернувся на стежину.

Невдовзі з хащів виринула маленька кривенька хатинка. Ба навіть не хатинка, а пень із дверцятами,

віконцем і солом'яною стріхою.

— А от і моя оселя! — здалеку вказав Лісовик.

Коли вони наблизилися до хатини, то на ганку побачили дівчинку. Її волосся було ніжно-зеленим, немов зілля. А на ньому буяли рожеві й бузкові квіти. Дівчинка плела віночок, і Кося замилювався її роботою.

— А от і моя люба онука! — тепло промовив Лісовик, обіймаючи дівчинку. — Мавка!.. А це — Кося, домовичок. Будьте знайомі!

— Привіт, — тихенько пролопотів Кося і пустив очі долу. — Я живу в селі. У великому будинку. У печі. А ти?

— Привіт! — посміхнулася Мавка. — А я — тут, у лісі. Укупі з дідусем. І з різними звірятками. Ходімо гратися?

— Ходіть, ходіть, — замахав руками Лісовик. — Тільки не віддаляйтеся від хатини. Щоби я вас бачив.

Мавка схопила домовичка за руку і потягнула на моріжок поза хатою. Аж раптом вона стала як стій і приклала пальчика до вуст.

— Тихіше... Не галасуй. Я дещо побачила! Он воно, поглянь туди... — І дівчинка вказала на пишній кущ, що визирав із-поміж дерев.

Кося придивився і на тлі довгастого мереживного листя побачив... незвичну вогняну квітку! Вона випромінювала світло й тепло — тож домовичок одразу відчув себе неймовірно щасливим! Йому стало так затишно, ніби він сидів удома, з татком і матусею. І наминав млинці... А батьки пестили його буйну чуприну і на два голоси співали пісню...

— Це... квітка папороті? — вражено спитав Кося.

— Еге ж, — прошепотіла Мавка. — Я бачу її лише вдруге. Не треба її зривати! Ліпше просто дивитися і мріяти...

* * *

Коли вони повернулися до хатини, Лісовик почаствував їх смачним чаєм із ожини. А ще пирогом бузиновим нагодував. Косі все дуже сподобалося, одначе він уже скучив за татом і мамою.

— Либонь, час мені додому, — зітхнув він. — Дякую вам за все!

— Сподіваюся, ти ще завітаєш? — щиро запитала Мавка.

— Аякже, звісно, завітає, — відповів за домовичка Лісовик. — Я дам тобі свисток і компас. Із ними не заблукаєш! Свисни — і я почую, де ти. Потягни за стрілочку на компасі — і вийдеш до мого обійстя.

— Ого! — зачудувався Кося. — Дякую! Я неодмінно повернуся!

— А зараз лізь до моєї пічки... — Лісовик м'яко підштовхнув гостя до печі. — Опинишся вдома за мить!

Кося заліз усередину пічки, зробив кілька кроків навкарачки — і вивалився простісінько до своєї літньої кухні!

Звісно, на цьому Косині пригоди не закінчилися. А що

то були за пригоди — пофантазуй сам!

Іще кілька правил

1. Не займай лісових тварин! Навіть якщо це всього-на-всього зайченя чи їжачок. Адже дикі звірі — то не домашні улюбленці. Вони можуть подряпати або вкусити.

2. До речі, звичайних котиків та песиків на вулиці також не варто чіпати. Тим паче тоді, коли вони їдять чи сплять.